Näringsutskottets betänkande 1984/85:12

om anslag m. m. på tilläggsbudget I inom utrikesdepartementets och industridepartementets områden (prop. 1984/85:25 delvis)

Ärendet

Proposition 1984/85:25 med förslag om tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 behandlas i detta betänkande såvitt gäller bilaga 2 (utrikesdepartementet) punkt 2 och bilaga 8 (industridepartementet) punkterna 1–5. Förutom anslag föreslås där vissa bemyndiganden m. m.

Vidare behandlas tre motioner som har väckts med anledning av propositionen. Motionerna gäller de regionala utvecklingsfonderna, investeringsprogrammen inom energiområdet samt AB Göta kanalbolag.

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag. Därmed avstyrks bl. a. (reservation m) ett motionskrav att medel som finns kvar inom ramen för 1983 och 1984 års investeringsprogram inom energiområdet inte skall få användas efter utgången av år 1984. Utvecklingsfondernas finansieringsverksamhet fyller en viktig funktion, anser utskottet och avstyrker (reservation m) en motion med önskemål att fonderna endast skall ägna sig åt att ge råd och service. Någon återgång till ett system där staten täcker hälften av förlusterna i fondernas garantigivning bör inte ske, anser utskottet och avstyrker (reservation c) en motion i ämnet. I en reservation (m, c, fp) mot utskottets tillstyrkan av förslagen rörande AB Göta kanalbolag anförs att förhandlingar bör upptas om en ny – icke-statlig – ägarstruktur.

TREDJE HUVUDTITELN

E. Utrikeshandel och exportfrämjande

1. **Exportfrämjande verksamhet.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt 2 (s. 10) och hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:25 bilaga 2 punkt 2 till *Exportfrämjande verksamhet* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.

1 *Riksdagen 1984/85. 17 saml. Nr 12*

Rättelse: Sid. 1 rad 16 Står: reservationer (m, fp) Rättat till: en reservation (m, c, fp) Sid. 12 rad 4 Står: t. o. m. Rättat till: till rad 11 och 12 Står: Staffan Burenstam Linder, Erik Hovhammar, Sten Svensson och Per Westerberg (alla m) Rättat till: Staffan Burenstam Linder (m), Erik Hovhammar (m), Sten Svensson (m), Per Westerberg (m), Christer Eirefelt (fp), Ivar Franzén (c) och Per-Ola Eriksson (c)

TOLFTE HUVUDTITELN

A. Industridepartementet m. m.

2. **Extra utgifter.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt 1 (s. 35) och hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:25 bilaga 8 punkt 1 till *Extra utgifter* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 1 300 000 kr.

B. Industri m. m.

3. **Täckande av förluster vid viss garantigivning, m. m.** Regeringen har under punkt 2 (s. 35 f.) föreslagit riksdagen att godkänna i propositionen förordade riktlinjer beträffande avgifter i samband med garantigivning hos de regionala utvecklingsfonderna.

Regeringens förslag under denna punkt har föranlett yrkanden i två motioner, nämligen

1984/85:205 av Per-Ola Eriksson m. fl. (c), vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att staten bör ersätta utvecklingsfonderna för hälften av förluster på garantiverksamheten,

1984/85:208 av Staffan Burenstam Linder m. fl. (m), vari, såvitt här är i fråga, hemställs att riksdagen

1. avslår de av regeringen förordade riktlinjerna beträffande avgifter i samband med garantigivning hos de regionala utvecklingsfonderna,

2. som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om de regionala utvecklingsfondernas framtid.

Propositionen

De regionala utvecklingsfonderna tecknar garanti för lån och för bankgaranti. Låntagaren betalar en garantiavgift som förmedlas till utvecklingsfonden. Enligt nu gällande riktlinjer skall garantiavgiften och räntan för lånet i fråga anpassas till vad som gäller för lån enligt förordningen (1978:507) om industrigarantilån. F. n. uppgår garantiavgiften till 1 % av utestående belopp.

Staten ersätter fonderna för hälften av deras förluster på garantiverksamheten vad avser garantier som har beviljats intill utgången av år 1983. Utvecklingsfonderna svarar emellertid själva för hela förlustrisken vad gäller garantibeslut fattade härefter.

Fondernas ökade risker i samband med garantiverksamheten bör enligt propositionen följas av en möjlighet att i större utsträckning ta betalt för dessa risker. Varje utvecklingsfond skall i fortsättningen få större frihet att

själv bestämma storleken på garantiavgiften med hänsyn till risknivån i finansieringsverksamheten och andra omständigheter. Företagen kan eventuellt härigenom komma att få en högre räntekostnad (inkl. garantiavgift) än hittills. Det ankommer på regeringen, sägs det i propositionen, att bedöma om och hur avgiftens storlek kan behöva begränsas.

Motionerna

Enligt vad som sägs i motion 1984/85:208 (m) skall de regionala utvecklingsfonderna inte ägna sig åt att ge krediter eller att ställa garantier. Förslag härom har väckts ett flertal gånger från moderata samlingspartiets sida. Fonderna bör i stället svara enbart för rådgivning. Den kreditgivning som nu bedrivs bör avvecklas. Regeringen föreslås återkomma med förslag till nya regler som leder till en förändrad roll för de regionala utvecklingsfonderna.

I motion 1984/85:205 (c) erinras om att centerpartiet i en reservation mot förslaget att utvecklingsfonderna skulle stå för hela förlustrisken vid den fortsatta garantigivningen framhöll att slopandet av det statliga förlusttäckningsbidraget skulle komma att antingen minska fondernas intresse för att ta risker eller urholka deras utlåningskapacitet (NU 1984/85:8 s. 13). Det nu aktuella förslaget sägs bekräfta att farhågorna var riktiga. För att fonderna skall vara villiga att ta större risker måste de uppenbarligen ha en ökad möjlighet att ta betalt för dessa risker. Resultatet av detta blir att den räntekostnad företagen måste betala blir högre. Mera rimligt vore att i stället återgå till en ordning där staten täcker hälften av fondernas förluster på garantiverksamheten.

Utskottet

De regionala utvecklingsfonderna svarar numera själva för hela, i stället för som tidigare halva, förlustrisken när de ger garantier för krediter till små och medelstora företag. Enligt regeringens förslag skall fonderna få möjlighet att kompensera sig för de ökade risker de sålunda påtar sig i garantiverksamheten och ges större frihet att själva bestämma storleken på den garantiavgift som tas ut. Förslaget avvisas helt i en av de två motioner som har väckts med anledning av propositionen i denna del och godtas under viss förutsättning i den andra.

I motion 1984/85:205 (c) föreslås sålunda en återgång till tidigare gällande ordning enligt vilken staten ersatte utvecklingsfonderna för hälften av förlusterna i garantiverksamheten. Med en sådan förändring av statens ansvar är motionärerna beredda att godta regeringens förslag.

När regeringen hösten 1983 i proposition 1983/84:40 om vissa ekonomiskpolitiska åtgärder, m. m. föreslog att den statliga förlusttäckningen skulle upphöra för nya garantier uttalades i en motion (c) farhågor för att det skulle komma att leda till en minskad benägenhet hos fonderna att ta risker. Dessa

farhågor delades dock inte av utskottet (NU 1983/84:8, reservation c). Det nu framlagda regeringsförslaget om friare avgiftssättning vid garantigivningen bekräftar inte nödvändigtvis att motionärernas farhågor var riktiga men syftar till en flexibilitet som lämnar utrymme också för att en sådan utveckling skall kunna motverkas. Att det nya systemet kan leda till att företagens räntekostnader i vissa fall blir högre än f. n. – vilket befaras av motionärerna och också påtalas i propositionen (s. 36) – är inte uteslutet men utgör enligt utskottets mening inte skäl för att statlig förlusttäckning återinförs. Utskottet vill i detta avseende fästa uppmärksamheten på uttalandet i propositionen att det ankommer på regeringen att bedöma om och hur avgiftens storlek kan begränsas. Utskottet vill också erinra om att räntesättningen är fri vid utvecklingsfondernas egen långivning.

Med hänvisning till det nu sagda avstyrker utskottet förslaget i motion 1984/85:205 (c) om återinförande av statlig förlusttäckning.

Att regeringens förslag avstyrks i motion 1984/85:208 (m) har sin grund mindre i kritik av den föreslagna ordningen som sådan – vilken tvärtom sägs kunna leda till ett mer professionellt handhavande av garantigivningen – än i en principiell uppfattning att de regionala utvecklingsfonderna över huvud taget inte skall ägna sig åt kreditgivning och garantiverksamhet. Motionärernas mening är att fonderna bör svara för rådgivning och att den kreditgivning som nu bedrivs bör avvecklas. De önskar att regeringen skall återkomma med förslag till nya regler för de regionala utvecklingsfonderna med den inriktningen. Dessutom yrkas i konsekvens härmed avslag på vad som föreslås under denna punkt i propositionen.

Frågan om inriktningen av de regionala utvecklingsfondernas verksamhet har behandlats av riksdagen vid ett flertal tillfällen. Det skedde senast våren 1984, då riksdagen på näringsutskottets rekommendation bl. a. avslog ett med det nu aktuella motionsyrkandet närbesläktat förslag (m) om avveckling av fondernas finansieringsverksamhet (NU 1983/84:42, reservation m). Utskottet avstyrkte motionen med motivering bl. a. att fondernas finansieringsverksamhet hade en viktig uppgift som komplement till de ordinarie kreditinstituten. Utskottet finner inget skäl för att nu inta en annan ståndpunkt i frågan och avstyrker således motion 1984/85:208 (m) i denna del.

Utskottet ansluter sig till regeringens bedömning att det är rimligt att de regionala utvecklingsfonderna får större rörelsefrihet när det gäller kompensation för de ökade risker de numera står för i garantiverksamheten. De riktlinjer som föreslås i propositionen innebär, anser utskottet, att reglerna för fondernas garantiverksamhet blir väl avvägda med avseende på risktagande och behov av risktäckning. Således tillstyrker utskottet förslaget att garantiavgiftens storlek inte längre skall vara knuten till vad som gäller för verksamheten med industrigarantilån utan i högre grad få fastställas av fonderna själva.

Det nu sagda innebär att utskottet avstyrker motion 1984/85:208 (m) i vad avser avslag på propositionen i denna del.

Utskottet hemställer

1. beträffande *täckande av förluster vid de regionala utvecklingsfondernas garantigivning*
   att riksdagen avslår motion 1984/85:205,
2. beträffande *riktlinjer för de regionala utvecklingsfondernas garantigivning*
   att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:25 bilaga 8 punkt 2 och med avslag på motion 1984/85:208 yrkandena 1 och 2 godkänner i propositionen förordade riktlinjer beträffande avgifter i samband med garantigivning hos de regionala utvecklingsfonderna.

E. Energi

4. **Avveckling av forskningsreaktorer, m. m.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt 3 (s. 36 f.) och hemställer

   att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:25 bilaga 8 punkt 3 till *Avveckling av forskningsreaktorer, m. m.* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 4 370 000 kr.

5. **Fullföljande av 1983 och 1984 års investeringsprogram inom energiområdet.** Regeringen har under punkt 4 (s. 37 f.) föreslagit riksdagen att medge att de medel som återstår inom ramen för 1983 och 1984 års investeringsprogram får användas för åtgärder inom energiområdet även efter utgången av år 1984 i enlighet med vad som förordas i propositionen.

I motion 1984/85:208 av Staffan Burenstam Linder m. fl. (m) hemställs, såvitt här är i fråga, (3) att riksdagen avslår regeringens förslag att medge att de medel som återstår inom ramen för 1983 och 1984 års investeringsprogram skall få användas för åtgärder inom energiområdet även efter utgången av år 1984.

Propositionen

Förslaget i propositionen avser medel som har beviljats under anslagen E 15, Stöd för åtgärder i samband med upphandling inom energiområdet (1982/83), E 15, Investeringar inom energiområdet (1983/84) och B 17, Vissa energibesparande åtgärder inom bostadsbeståndet m. m. (1983/84).

Stöd från nu nämnda anslag enligt 1983 och 1984 års investeringsprogram inom energisektorn får beviljas intill utgången av år 1984. Av de medel som riksdagen har ställt till förfogande kvarstår viss del. Det sägs vara av stor

betydelse att de långsiktigt syftande projekten och åtgärderna i investeringsprogrammen kan fullbordas. Programmen bör fullföljas enligt uppgjorda planer. Inom ramen för de anvisade medlen föreslås därför beslut få fattas även efter utgången av år 1984. Till frågan om åtgärder därefter inom energiområdet avser regeringen att återkomma våren 1985.

Motionen

Väsentliga energiinvesteringar kan genomföras utan att staten tillskjuter subsidier, anförs i motion 1984/85:208 (m). I konsekvens med den negativa inställning till statliga medel för upphandling på energiområdet som i andra sammanhang har framförts från moderata samlingspartiets sida bör kvarvarande medel inte kunna utnyttjas efter utgången av år 1984.

Utskottet

Utskottet ansluter sig till regeringens uppfattning om vikten av att de långsiktigt syftande projekten och åtgärderna i 1983 och 1984 års investeringsprogram inom energiområdet kan fullföljas. Yrkandet i motion 1984/85:208 (m) – ett konsekvensförslag med grund i de avslagsyrkanden som framfördes när 1983 och 1984 års investeringsprogram behandlades av riksdagen – avstyrks således. Utskottet förutsätter att en närmare belysning och utvärdering av hur tillgängliga medel inom investeringsprogrammen har utnyttjats senare kommer att göras.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:25 bilaga 8 punkt 4 och med avslag på motion 1984/85:208 yrkande 3 medger att de medel som återstår inom ramen för 1983 och 1984 års investeringsprogram får användas för åtgärder inom energiområdet även efter utgången av år 1984 i enlighet med vad som förordas i propositionen.

G. Statsägda företag

6. **Förlusttäckning i AB Göta kanalbolag.** Regeringen har under punkt 5 (s. 39–44) föreslagit att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att fastställa domänverkets avkastningskrav med hänsyn till beräknad förlust i AB Göta kanalbolag i enlighet med vad som anförs i propositionen,

2. bemyndigar regeringen att besluta om upprustning av Göta kanal och finansiering av denna upprustning i enlighet med vad som anförs i propositionen,

3. bemyndigar regeringen att medge domänverket att till AB Göta kanalbolag låna ut vid varje tillfälle högst 5 000 000 kr.,

4. bemyndigar regeringen att utan vederlag avstå från eller på annat sätt avhända sig de rättigheter som staten kan ha i fråga om de fastigheter som omfattas av 1810 års privilegiebrev,

5. till Förlusttäckning i AB Göta kanalbolag på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 10 500 000 kr.

Regeringens förslag under denna punkt har föranlett yrkanden i två motioner, nämligen

1984/85:206 av Christer Eirefelt (fp), vari hemställs att riksdagen, avslår proposition 1984/85:25 i den del som gäller förlusttäckning i AB Göta kanalbolag,

1984/85:208 av Staffan Burenstam Linder m. fl. (m), vari, såvitt här är i fråga, hemställs att riksdagen

4. avslår regeringens förslag vad avser åtgärder avseende AB Göta kanalbolag,

5. hos regeringen begär förslag till åtgärder angående AB Göta kanalbolag i enlighet med vad som i motionen anförts.

Propositionen

I propositionen redovisas och analyseras AB Göta kanalbolags finansiella situation. Trots genomförd upprustning av kanalen, en positiv trafikutveckling, inkomster från olika sidoaktiviteter och bidrag från berörda landsting har bolaget ett underskott i verksamheten. Underskottet hänför sig helt till själva kanalrörelsen och det uppvägs endast delvis av plusposter i den övriga verksamheten. För att klara likviditeten har bolaget tvingats ta upp lån. Då bolaget hela tiden går med förlust kan lånen inte amorteras. Nya lån måste tas upp. Bolagets synliga egna kapital är nu negativt. En dold reserv i fastigheterna har klarat likvidationshotet, men inte likviditeten. En finansiell rekonstruktion av bolaget är nödvändig.

Regeringens förslag till lösning av AB Göta kanalbolags ekonomiska problem utgår från ett fortsatt statligt ägaransvar för bolaget utövat med domänverket som moderföretag för bolaget. Genom ett aktieägartillskott av 10,5 milj. kr. skall det bli möjligt för bolaget att avlasta sig hela sin nuvarande skuld- och räntebörda. Ett förslag till förlustgaranti går ut på att eventuella förluster skall täckas genom bidrag från domänverket, delvis genom avräkning från domänverkets inleverans av överskottsmedel till staten. På samma sätt skall en del av den fortsatta upprustningen av Göta kanal kunna finansieras. Domänverket skall också kunna medverka finansiellt genom att låna ut pengar till kanalbolaget mot marknadsmässig ränta.

Motionerna

AB Göta kanalbolag behöver ett betydande kapitaltillskott som möjliggör investeringar som syftar till att öka kanalens attraktionskraft, anförs i motion 1984/85:208 (m). Det krävs också kapital som möjliggör drift under rekonstruktionsstadiet. Genom det i propositionen föreslagna aktieägartillskottet kan endast kort respittid erhållas.

Mot denna bakgrund finner motionärerna det anmärkningsvärt att regeringen har avvisat ett förslag från föreningen Göta Kanals Vänner att ordna aktiefinansiering från bl. a. näringslivet. Bakom förslaget stod företag med anknytning till såväl regionerna som de branscher som kan dra nytta av en mer attraktiv kanal. Privata ägare skulle dessutom kunna tillföra kanalbolaget kompetens och kontakter med näringslivet, anför motionärerna. De anser att riksdagen bör avvisa regeringens förslag. Regeringen föreslås i stället kontakta föreningen Göta Kanals Vänner och andra representanter för näringslivet i syfte att skapa en ny ägarstruktur i kanalbolaget. De villkor staten anser det nödvändigt att ställa för att offentliga medel skall kunna anslås till en upprustning av kanalen genom beredskapsarbeten kan enligt motionärerna regleras i avtal mellan staten och kanalbolaget.

Också i motion 1984/85:206 (fp) hänvisas till det förslag om ny lösning av ägarförhållandena avseende kanalbolaget som föreningen Göta Kanals Vänner har presenterat. Motionären föreslår att förhandlingar med föreningen återupptas och att regeringen därefter återkommer till riksdagen med ett nytt förslag. I avvaktan på en sådan lösning av AB Göta kanalbolags ägar-, finansierings- och utvecklingsfrågor bör enligt motionären bolaget kunna lösa sina problem av egen kraft, t. ex. genom försäljning av skogsfastigheterna.

Utskottet

Regeringen föreslår i fem punkter åtgärder för en finansiell rekonstruktion av AB Göta kanalbolag m. m. Förslaget avvisas i motionerna 1984/85:206 (fp) och 1984/85:208 (m). Argumenteringen i de båda motionerna är likartad: motionärerna finner det anmärkningsvärt att regeringen har avvisat ett förslag från föreningen Göta Kanals Vänner till lösning av kanalbolagets ägar-, finansierings- och utvecklingsfrågor. Förslaget, som byggde på att bolaget fick en privat ägarmajoritet, anses av motionärerna ge bättre garantier för en långsiktig lösning av bolagets problem. Motionerna utmynnar i krav på att förhandlingar upptas med föreningen m. fl. i syfte att skapa en ny ägarstruktur i kanalbolaget. – Enligt motion 1984/85:208 (m) kan det moment i regeringens förslag som avser de statliga markrättigheterna godtas.

Utskottet vill först understryka värdet av Göta kanal som kulturminnesmärke och turistled. Det var övertygelsen att dessa värden knappast kunde tryggas på annat sätt som år 1978 föranledde den dåvarande regeringen att föreslå att staten skulle ta över ägaransvaret för kanalen (prop. 1977/78:119,

TU 1977/78:22, rskr 1977/78:291). Regeringen gör samma bedömning i den nu aktuella propositionen och utgår sålunda från ett fortsatt statligt ägaransvar för Göta kanalbolag. Den uppfattning som kommer till uttryck i motionerna är att en annan ägarstruktur skulle ge väsentligt bättre förutsättningar för en tillfredsställande ekonomisk utveckling av kanalbolaget i fortsättningen.

Utskottet finner i likhet med regeringen och på samma grunder som den att staten bör ta ägaransvar för Göta kanal också i fortsättningen. Därvid bör det enligt utskottets mening vara naturligt att staten via domänverket och kanalbolaget försöker att på ett konstruktivt sätt ta till vara den vilja till engagemang för en positiv utveckling av kanalbolagets verksamhet som har kommit till uttryck från olika intressenters sida. Det nu sagda innebär att utskottet avstyrker motion 1984/85:208 (m) i nu aktuell del och motion 1984/85:206 (fp).

Regeringens olika förslag till åtgärder med syfte att lösa kanalbolagets ekonomiska problem anges i fem punkter. Förutom förslag om en medelsanvisning av 10,5 milj. kr. avser de olika bemyndiganden från riksdagen till regeringen vilka har redovisats i det föregående (s. 6) och vilkas motivering närmare framgår av propositionen (s. 42 f.). Enligt utskottets mening är det föreslagna rekonstruktionsprogrammet väl avvägt. Det ger de nödvändiga ekonomiska förutsättningarna för fortsatt uthållig drift och för en vidare upprustning av kanalen. Utskottet tillstyrker förslagen.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:25 bilaga 8 punkt 5 och med avslag på motion 1984/85:206 och motion 1984/85:208 yrkandena 4 och 5

1. bemyndigar regeringen att fastställa domänverkets avkastningskrav med hänsyn till beräknad förlust i AB Göta kanalbolag i enlighet med vad som anförs i propositionen,
2. bemyndigar regeringen att besluta om upprustning av Göta kanal och finansiering av denna upprustning i enlighet med vad som anförs i propositionen,
3. bemyndigar regeringen att medge domänverket att till AB Göta kanalbolag låna ut vid varje tillfälle högst 5 000 000 kr.,
4. bemyndigar regeringen att utan vederlag avstå från eller på annat sätt avhända sig de rättigheter som staten kan ha i fråga om de fastigheter som omfattas av 1810 års privilegiebrev,
5. till *Förlusttäckning i AB Göta kanalbolag* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 10 500 000 kr.

Stockholm den 4 december 1984

På näringsutskottets vägnar
NILS ERIK WÅÅG

Närvarande: Nils Erik Wååg (s), Staffan Burenstam Linder (m), Gunnar Nilsson i Stockholm (s), Erik Hovhammar (m), Lennart Pettersson (s), Rune Jonsson (s), Sten Svensson (m), Wivi-Anne Radesjö (s), Per Westerberg (m), Christer Eirefelt (fp), Jörn Svensson (vpk), Birgitta Johansson (s), Ivar Franzén (c), Per-Ola Eriksson (c) och Lars Andersson (s).

Reservationer

1. Täckande av förluster vid de regionala utvecklingsfondernas garantigivning (punkt 3 mom. 1)

Ivar Franzén (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 3 med "När regeringen" och slutar på s. 4 med "statlig förlusttäckning" bort ha följande lydelse:

Centerpartiet tog hösten 1983 avstånd från regeringens förslag att den statliga femtioprocentiga förlusttäckningen skulle upphöra för nya garantier från utvecklingsfondernas sida (NU 1983/84:8). Den föreslagna ordningen bedömdes innebära att fonderna skulle bli mindre benägna att ta risker i sin garantigivning. Utskottet anser att det nu aktuella regeringsförslaget bekräftar riktigheten i dessa farhågor. Även om det inte klart är utsagt i propositionen synes syftet med förslaget vara just att förhindra ett minskat risktagande från utvecklingsfondernas sida. Den föreslagna ordningen är emellertid enligt utskottets mening inte tillfredsställande. Som framhålls i motion 1984/85:205 (c) kommer den att leda till högre räntekostnader för de låntagande företagen. Detta bör enligt utskottets mening inte accepteras. Vid en återgång till systemet med att staten täcker hälften av fondernas förluster på garantiverksamheten skulle emellertid risknivån åter reduceras och behovet av avgiftshöjningar minska. Enligt utskottets mening bör en sådan återgång ske. Under den förutsättningen kan regeringens förslag om friare avgiftssättning vid garantigivningen genomföras.

Med det sagda tillstyrker utskottet motion 1984/85:205 (c).

dels att utskottet under punkt 3 moment 1 bort hemställa

1. beträffande *täckande av förluster vid de regionala utvecklingsfondernas garantigivning*
   att riksdagen med bifall till motion 1984/85:205 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Riktlinjer för de regionala utvecklingsfondernas garantigivning (punkt 3 mom. 2)

Staffan Burenstam Linder, Erik Hovhammar, Sten Svensson och Per Westerberg (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "Frågan om"

och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till de synpunkter rörande utvecklingsfondernas verksamhetsinriktning som anförs i motion 1984/85:208 (m) och som även i andra sammanhang har framförts från moderata samlingspartiets sida. Utvecklingsfonderna bör koncentrera sina insatser till rådgivnings- och konsultinsatser. Finansieringsverksamheten bör däremot föras över till banker och liknande organ som har bättre förutsättningar att bedriva verksamheten på ett effektivt sätt. Riksdagen bör uttala sig för att regeringen vidtar åtgärder i detta syfte. Därmed tillstyrker utskottet motion 1984/85:208 (m) i denna del. Av detta följer att utskottet inte biträder regeringens förslag om ändrade riktlinjer beträffande avgifter i samband med garantigivningen hos utvecklingsfonderna.

dels att utskottet under punkt 3 moment 2 bort hemställa

2. beträffande *riktlinjer för de regionala utvecklingsfondernas garantigivning*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:208 yrkandena 1 och 2 och med avslag på proposition 1984/85:25 bilaga 8 punkt 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Riktlinjer för de regionala utvecklingsfondernas garantigivning (punkt 3 mom. 2)
(*under förutsättning av bifall till reservation 1*)

Ivar Franzén (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "Utskottet ansluter" och slutar med "fonderna själva" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående (s. 10) tillstyrkt förslaget i motion 1984/85:205 (c) att en återgång skall ske till det tidigare gällande systemet, enligt vilket staten täckte hälften av förlusterna vid de regionala utvecklingsfondernas garantigivning. Därmed är det enligt utskottets mening också möjligt för riksdagen att godkänna regeringens förslag att fonderna skall få större rörelsefrihet när det gäller att fastställa garantiavgiftens storlek. Utskottet förutsätter härvid att regeringen noga följer utvecklingen och vidtar åtgärder om avgiftssättningen blir sådan att den negativt påverkar företagens investeringsvilja.

4. Fullföljande av 1983 och 1984 års investeringsprogram inom energisektorn (punkt 5)

Staffan Burenstam Linder, Erik Hovhammar, Sten Svensson och Per Westerberg (alla m) anser att utskottets yttrande och hemställan under punkt 5 (s. 6) bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till den kritik mot 1983 och 1984 års investeringsprogram inom energisektorn som kommer till uttryck i motion 1984/85:208 (m)

och som bottnar i grundinställningen att väsentliga energiinvesteringar kommer till utförande även utan statliga subventioner. Härav följer att utskottet inte vill biträda regeringens förslag att kvarvarande medel inom investeringsprogrammen skall få utnyttjas längre än till utgången av år 1984. Med det nu sagda tillstyrker utskottet motion 1984/85:208 (m) i här aktuell del.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:208 yrkande 3 och med avslag på proposition 1984/85:25 bilaga 8 punkt 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

5. Förlusttäckning i AB Göta kanalbolag (punkt 6)

Staffan Burenstam Linder (m), Erik Hovhammar (m), Sten Svensson (m), Per Westerberg (m), Christer Eirefelt (fp), Ivar Franzén (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser att utskottets yttrande och hemställan under punkt 6 (s. 8 f.) bort ha följande lydelse:

Regeringen föreslår – – – (= utskottet) – – – markrättigheterna godtas.

Enligt utskottets mening är det risk för att AB Göta kanalbolag endast kortsiktigt får sina ekonomiska problem lösta genom de åtgärder som föreslås i propositionen. Det krävs finansiell styrka och uthållighet samt stor kreativitet från ägarens sida för att Göta kanals fortbestånd som kulturminnesmärke och turistattraktion skall kunna garanteras. Som framgår av motionerna 1984/85:206 (fp) och 1984/85:208 (m) finns det privata intressenter som efter vad utskottet förstår uppfyller nu angivna krav och som är villiga att ta över större delen av ägaransvaret för kanalbolaget. Utskottet anser liksom motionärerna att regeringen bör förhandla med föreningen Göta Kanals Vänner och andra representanter för näringslivet om en ny ägarstruktur i kanalbolaget. Således avstyrker utskottet regeringens förslag beträffande finansiell rekonstruktion av bolaget. Förslaget att staten skall avstå från sina eventuella rättigheter till skogsfastigheter och annan mark som kanalbolaget förfogar över tillstyrks dock. Utskottet delar uppfattningen att äganderätten måste fastställas och att kanalbolaget måste kunna få avyttra sina fastigheter på ett enkelt sätt.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. med bifall till motion 1984/85:206 och motion 1984/85:208 yrkandena 4 och 5 och med avslag på proposition 1984/85:25 bilaga 8 punkt 4 momenten 1–3 och 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
2. med bifall till proposition 1984/85:25 bilaga 8 punkt 4 moment 4 bemyndigar regeringen att utan vederlag avstå från eller på annat sätt avhända sig de rättigheter som staten kan ha i fråga om de fastigheter som omfattas av 1810 års privilegiebrev.

minab/gotab Stockholm 1984 79448